

KLAGANDE

[REDACTED]

God man: [REDACTED]

MOTPART

Socialnämnden i Vara kommun

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDEFörvaltningsrätten i Jönköpings dom den 8 november 2017
i mål nr 1808-17, se bilaga A**SAKEN**Bostad med särskild service enligt lagen (1993:387) om stöd och service
till vissa funktionshindrade**KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE**

Kammarrätten avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M.

██████████ fullföljer sin talan och tillägger bl.a. följande. Om en flytt skulle genomföras nu innebär detta en mycket stor förändring och återigen en alltför kravfylld situation där samma hälsoproblem som han hade tidigare riskerar att uppkomma på nytt. Det är oklart vad som avses med att påfrestningarna ”måste kunna hanteras”. Problemen kan inte avhjälpas med extra resurser eftersom det medför ytterligare förändringar och mer stimuli som skapar stress hos honom. Bara en målsättning om känd personal och kända brukare är inte tillräckligt i sammanhanget för att han ska tillförsäkras goda levnadsvillkor. Antalet för honom okända personer kommer att öka i takt med att fler personer flyttar in på boendet Götgatan. Han har inte förmåga att förbereda sig på vad flytten innebär utan att det medför stressreaktioner. Förvaltningsrättens prövning är för snäv och målet är inte så utrett som dess beskaffenhet kräver. Kommunens beslut strider mot artikel 8 i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna (Europakonventionen). Han åberopar även Kammarrätten i Göteborgs dom den 12 december 2017, mål nr 2564-17.

Socialnämnden motsätter sig att förvaltningsrättens dom ändras och anför bl.a. följande. På boendet Götgatan har det anställts personal med lång erfarenhet och rätt kompetens. Det finns personal där som ██████████ känner sedan tidigare och han kommer att kunna knyta an till övrig personal. För dem som flyttat in har det fungerat mycket väl. Det är fler personer i rörelse på boendet Lingonet jämfört med boendet Götgatan varför boendet Götgatans boendemiljö, som också är mer hemlik, kommer att vara mer gynnsam för honom. De långsiktiga fördelarna med att byta bostad uppväger de kortsiktiga nackdelarna. Beslutet strider inte mot Europakonventionen.

Parterna har i ytterligare skriftväxling vidhållit och utvecklat sina ståndpunkter.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Vad parterna anfört i kammarrätten och vad som i övrigt framkommit i målet föranleder inte kammarrätten att göra någon annan bedömning än den förvaltningsrätten gjort. Enligt kammarrättens mening strider beslutet inte heller mot Europakonventionen (jfr Europadomstolens beslut den 4 maj 2010 i målet Louisa Watts mot Storbritannien). Överklagandet ska således avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Kammarrättsråden Bodil Stelzer (ordförande), Göran Mattsson (referent) och Hans-Olof Hallbäck har deltagit i avgörandet.

Föredragande: Johan Åkerhed

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I JÖNKÖPING****DOM**
2017-11-08
Meddelad i JönköpingMål nr
1808-17**KLAGANDE**[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]God man: [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]**MOTPART**Socialnämnden i Vara kommun
534 81 Vara**ÖVERKLAGAT BESLUT**

Socialnämndens beslut den 1 mars 2017

SAKEN

Bostad med särskild service enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

BAKGRUND OCH ÖVERKLAGAT BESLUT

[REDACTED] beviljades den 14 mars 2006 bostad med särskild service enligt 9 § 9 LSS. Han bor sedan 2011 i en gruppbofastad i Vedum.

Socialnämnden i Vara kommun (nämnden) beslutade den 28 september 2016 att starta en ny gruppbofastad enligt LSS i Kvänum, inriktad mot äldre personer med funktionsnedsättning samt ett omsorgs- och omvårdnadsbehov.

Genom det överklagade beslutet den 1 mars 2017 har nämnden beslutat om ändrad verkställighet av [REDACTED] beslut om bostad med särskild ser-

Dok.Id 240710

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2201 550 02 Jönköping	Hamngatan 15	036-15 66 00 E-post: forvaltningsrattenijonkoping@dom.se www.forvaltningsrattenijonkoping.domstol.se	036-15 66 55	måndag–fredag 08:00–16:00

vice, på så sätt att han anvisas bostad med särskild service i gruppbestaden i Kvänum.

YRKANDE M.M.

██████████ yrkar att det överklagade beslutet undanröjs och anför bl.a. följande. Ändrad verkställighet i form av bostadsbyte medför att han inte tillförsäkras goda levnadsvillkor, både sett till flytten och till det nya boendet i sig. Vidare saknar kommunen befogenhet att besluta om ändrad verkställighet av insatsen och det har vid handläggningen förekommit formella brister som gör att beslutet inte tillkomit i laga ordning. Nämnden har inte gjort en tillräcklig utredning om konsekvenserna av beslutet för honom. Hans svårigheter har inte kartlagts. Ingen dokumentation om planeringen eller bedömningen har lämnats till honom. Nämnden har inte i beslutet tagit ställning till om han tillförsäkras goda levnadsvillkor i det nya boendet. Sammantaget innebär detta att ett fullgott underlag för beslut saknades. Beslutet strider också mot principen om gynnande besluts negativa rättskraft. Han drabbades sommaren 2004 av en allvarlig hjärnhinneinflammation, vilken medför ökad kravkänslighet, hög stressnivå och ångest i de flesta vardagliga situationer. Han genomgick en utredning i slutet av 2005 och strax därefter beviljades han stödinsatser enligt LSS. Han flyttade då in i en stödbostad i Vara. Inledningsvis trivdes han bra men sedan förändrades hans fysiska och psykiska tillstånd gradvis till det sämre och han avskärmade sig från omvärden. Han klarade inte av de krav som ställdes på honom i stödbostaden och han mådde allt sämre. Han erbjöds 2011 boende i gruppbestaden Lingonet i Vedum, där han utlovades att få bo livet ut. Under tre och ett halvt år efter flytten fortsatte han att skärma av sig mot omvärden. Det är först under det senaste året han har börjat må bättre efter anpassningar i form av minskade aktiviteter och utökad hjälp. En flytt från nuvarande bostad skulle vara förödande för hans liv och hälsa. Även små förändringar och krav i vardagen medför kraftiga reaktioner hos honom. Att flytta inne-

bär en stor omställning för en frisk person. Han är på grund av sin hälsa väldigt skör. Det tog lång tid för honom att inrätta sig i det nuvarande boendet. Han känner sig trygg i sitt hem och i Vedum där han rör sig fritt på egen hand. Av intyg från psykolog framgår att han är i behov av trygghet och kontinuitet och att den stress det innebär att flytta medför risk att han ska utveckla depression eller beteendeförändringar. Nuvarande boende Lingonet är en välfungerande verksamhet och det föreligger inget behov av förändring utifrån brukarnas perspektiv. Att boendet framgent ska vara inriktat på yngre personer har inte tidigare framkommit. Det är för närvarande endast klart att en anställd följer med till boendet i Kvänum. Det är oklart om de personer som avses flytta dit har kännedom om varandra. Att det bor barnfamiljer på övervåningen kommer inte att bidra till det lugn som han behöver, och det finns risk för störande ljud som påverkar honom negativt. Närmiljön är lugn i Vedum medan boendet i Kvänum är beläget vid en trafikerad gata. Att en skola är belägen i gruppbestadens närhet riskerar att ge honom mer stress och ångest, ökat kontrollbehov med avskärmning som följd. Han har inte heller någon som helst koppling till orten och flytten riskerar att rasera hans sociala nätverk. Att dessutom flytta från en tvårumslägenhet till en enrumslägenhet utgör en försämring. För äldre personer utan funktionshinder finns en uttalad strävan att man ska bo kvar i sitt hem och få nödvändig hjälp där. Det är svårt att tänka sig att en motsvarande flytt skulle föreslås för en person utan funktionshinder. En övergångslösning hade kunnat vara att han får bo kvar livet ut och att förändringar görs successivt i enlighet med kommunens nya inriktningsbeslut. ██████████ åberopar intyg den 23 maj 2017 av överläkaren ██████████

Nämnden anser att överklagandet ska avslås och anför bl.a. följande. Nämnden har inte omprövat ett tidigare gynnande beslut utan beslutat om ändrad verkställighet av en redan beviljad insats. I planeringen gjordes en bedömning av vilka personer som skulle gagnas av det nya boendets målgruppsinriktning, genom journalgranskning och samtal med medarbetare med god

kännedom om brukarna. Hänsyn har särskilt tagits till att kunna tillförsäkra var och en goda levnadsvillkor. Personal som brukarna känner kommer att arbeta där i syfte att skapa trygghet och kontinuitet. De brukare som avses bo i boendet har kännedom om varandra. Det blir en enhet med fem brukare (som idag bor på ett boende med åtta brukare) vilket kommer att innebära ett lugnare tempo med färre personer och mindre stimuli att förhålla sig till. Miljön kommer också att bli lugnare tack vare att boendet är målgruppsinriktat. Att samtliga brukare kommer att vara hemma dagtid möjliggör att dagen kan planeras utifrån deras mående, behov och önskemål. Varje brukare kommer att få insatserna tillgodosedda enligt upprättad genomförandeplan i den nya gruppboenden. Genom god planering inför flytten, och genom att [REDACTED] får vara delaktig anses de negativa konsekvenserna kunna förebyggas och minimeras. Självfallet får han extra insatser i samband med oron före, under och efter flytten. De långsiktiga fördelarna överstiger de kortsiktiga nackdelarna för [REDACTED]. Kommunens intresse av att få planera verksamheten med bostäder med särskild service för att uppnå en fungerande och ändamålsenlig verksamhet måste också vägas in i bedömningen.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Gällande regler m.m.

Den som tillhör personkretsen i 1 § LSS har enligt 7 § samma lag rätt till insatser i form av särskilt stöd och service, om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om deras behov inte kan tillgodoses på annat sätt. Den enskilde ska genom insatserna tillförsäkras goda levnadsvillkor. Insatserna ska vara varaktiga och samordnade. De ska anpassas till mottagarens individuella behov samt utformas så att de är lätt tillgängliga för de personer som behöver dem och stärker deras förmåga att leva ett självständigt liv.

Av 9 § 9 LSS framgår att en av insatserna enligt LSS är bostad med särskild

service.

Av lagtexten samt förarbetena till LSS framgår att insatserna enligt lagen ska tillhandahållas med en hög grad av individualisering och att den enskilde ska ha ett direkt inflytande över utformningen av insatserna. Regeringsrätten har dock i RÅ 2007 ref. 62 II uttalat att det av LSS inte följer någon rätt för den enskilde att kräva ett visst utpekat boende och att valet av boende i princip får hänföras till verkställigheten (jfr även RÅ 2010 ref. 91 samt HFD 2011 ref. 48).

Utredningen i målet

I målet finns bl.a. ett intyg daterat den 10 april 2017 från psykologen [REDACTED] och ett intyg daterat den 23 maj 2017 från överläkaren [REDACTED] vilka förvaltningsrätten har tagit del av.

Förvaltningsrättens bedömning

[REDACTED] har framfört synpunkter på hur hans ärende handlagts. Förvaltningsrätten utövar emellertid inte någon tillsyn över nämnden. Rätten kan därför endast beakta synpunkterna på handläggningen i den utsträckning som de har betydelse för om det överklagade beslutet ska ändras. Målet – som utöver överklagandet där [REDACTED] utförligt redogör för sin talan även innehåller läkar- och psykologutredning – bedöms tillräckligt utrett i enlighet med vad dess beskaffenhet kräver.

I målet är ostridigt att [REDACTED] till följd av funktionshinder har rätt till insatsen bostad med särskild service enligt 9 § 9 LSS.

Det överklagade beslutet rör ändring av genomförandet av en tidigare beviljad insats enligt 9 § 9 LSS. Det handlar således inte om en indragning av ett gynnande beslut. Rena verkställighetsbeslut anses i regel inte vara över-

klagbara. Beslutet har dock betydande faktiska verkningar för [REDACTED] varför det får anses vara överklagbart (jfr HFD 2012 ref. 59).

Den enskilde har inte någon ovillkorlig rätt att erhålla beviljad insats på ett boende som han eller hon själv önskar. Kommunen har dock en skyldighet att se till att verkställigheten av en beviljad insats uppfyller lagens krav, dvs. att den enskildes behov tillgodoses genom insatsen och att han eller hon därmed tillförsäkras goda levnadsvillkor. Prövningen begränsas till om den enskilde tillförsäkras goda levnadsvillkor genom beslutet om ändrat genomförande av den tidigare beviljade insatsen (jfr ovan åberopat avgörande från Högsta förvaltningsdomstolen).

Vad förvaltningsrätten har att pröva är därmed om [REDACTED] tillförsäkras goda levnadsvillkor genom insatsen bostad med särskild service på det gruppboende som kommunen har anvisat honom.

Goda levnadsvillkor innebär inte att den enskilde i varje situation garanteras för denne optimalt utformade insatser. Vid de bedömningar och avvägningar som ska göras för den närmare utformningen av en boendeinsats måste hänsyn tas till lokala förhållanden som organisatoriska aspekter, tillgång till adekvat personal m.m. (jfr HFD 2011 ref. 66).

Förvaltningsrätten ifrågasätter inte att den tilltänkta flytten kan komma att innebära vissa påfrestningar för [REDACTED] och att han har det bra i nuvarande boende. Det har dock inte framkommit annat än att [REDACTED] ändå kan tillförsäkras goda levnadsvillkor inom ramen för det nya boendet. De omständigheter som han själv och som läkare och psykolog redogör för måste rimligen kunna hanteras bl.a. med de tilltänkta tillfälligt ökade resurser som nämnden har framhållit. Det framgår också en målsättning att befintlig personal ska följa med till det nya boendet och att de tilltänkta brukarna har kännedom om varandra. En viss minsta storlek på lägenheten eller

avsaknad av störningar från grannar eller trafik kan inte bedömas ingå i den grundanpassning som lagstiftaren avsett (jfr SOU 2008:77 s. 605). Förvaltningsrätten kan inte heller ålägga nämnden att erbjuda ett visst utpekad boende. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1D)

Sofia Blomkvist

Rådmanen Sofia Blomkvist och nämndemännen Ewa Kihlberg, Nils Lindqvist och Lea Petersson har avgjort målet. Föredragande jurist har varit Anders Sanner.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Jönköping.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nå för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.